

HOMENATGE A
MARIA IGNÀCIA COLOM COLOM
EN EL SEU CENTENARI

06 de març de 2026

MARIA IGNÀCIA COLOM COLOM

De l'Alqueria d'Avall

Va néixer dia 6 de març de 1926, al mateix número 5B del carrer Major on viu des de fa molts anys. Té 100 anys. És la setena d'onze germans: Toni, Guillem, Tomeu, Francisco, Rafel, Margalida, ella, Catalina, Francisca, Miquel i Marcel·lina. Entre na Catalina i na Francisca va néixer en Damià però va morir quan només tenia 7 dies de vida.

Els seus pares nomien Guillem Colom Pons, *es Pagès* i Catalina Colom Rosselló, *de l'Alqueria d'Avall*. Son pare era carreter i, com que tenia una mula i un carro, traginava oli, farina, sabó i més material que recaptava de Bunyola cap a la Roqueta, al Port d'Andratx, on hi feia feina un germà seu. A casa hi havia un negoci familiar. Tenien botiga. La padrina paterna de na Maria Ignàcia venia menjar per als animals i els seus oncles paterns, Tomeu i Toni, recollien tot l'oli que podien i el repartien per tot Mallorca; per aquest motiu, davall el trespol de l'entrada a la casa hi ha dues piques d'oli. També s'encarregaven de la distribució del negoci del sabó. La seva mare, Catalina, a més de tenir cura dels fills i filles, que eren molts, despatxava a la botiga. Un dia, quan na Maria Ignàcia tenia poc més d'un anyet i ja començava a caminar, l'amo Andreu Homar, *Marieta*, digué al seu pare Guillem: *-Jo tenc un bon lloc per a tu; és una bona cadira*. Es tractava de ser l'encarregat de la finca de l'Alqueria d'Avall. Així fou com la família es traslladà a viure a dita possessió. Allà hi nasqueren els cinc darrers germans de na Maria Ignàcia. Era l'any 1927.

Ella començà a anar a escola quan tenia 6 o 7 anys a ca les monges Franciscanes. Recorda a sor Celestina i a sor Clementina. Com que l'Alqueria es trobava a uns 20 minuts de camí a peu de Bunyola, ella pujava cada dia amb 3 dels seus germans. Duïen una senalla amb

el dinar que els preparava la seva mare; era una senalla grossa amb tapadora i pesava molt; per això la duïen un poc perhom durant tot el camí. En arribar al poble, la deixaven a La Posada on, al migdia anaven

a dinar. Allà també hi deixaven el material d'escola. Sempre feien el camí a peu, tant si plovia, com si feia vent, neu o molta calor. I no tenien ni *xubasquero* ni botes d'aigua; només unes espartenyas d'espart. A l'hivern, quan els bassiots del camí vell es gelaven, na Maria Ignàcia passava molt de gust de posar-hi peu per trencar el gel. Els dies de molt de fred, se posava una pedra calenta dins la butxaca que li servia per encalenticir les mans. Conta que na Maria Bruno, *Manota*, sempre la duïa entre els pits perquè estava gelada.

Recorda que a l'escola hi havia bancs per seure, taules, una pissarra, llibres i *plaguets* amb l'abecedari. Diu que ella sempre va tenir la mateixa mestra, sor Celestina i que era una *santa* dona que ja havia ensenyat als seus germans grans. L'horari d'escola era partit, de 9:00 a 12:00h i de 15:00 a 17:00h. Na Maria Ignàcia conta que hi havia tres grups i a un d'ells hi anaven alumnes molt llestes com les germanes de *La Botigueta*, les de cal metge Toni, na Catalina Tous, na Maria Estarellas de *Son Trobat*, na Martina Ramis... diu que els matins feien lletres i números i els horabaixes labor mentre passaven el rosari. Per aprendre a llegir les monges tenien una cartilla i, amb un *puntero* deien una lletra i les nines havien de repetir. En canvi, per a l'aprenentatge dels números, sortien a mirar les hores en punt del rellotge de l'església. A continuació recitaven: *Una hora menos de vida y una hora más que dar cuenta a Dios. Recordaremos que siempre estamos en presencia*

del Señor. A labors brodaven de passat, feien ganxet, punt mallorquí, punt de creueta, punt de trau... Conta que no tenia molt de temps per jugar però li agradaven les figuretes, les bolles i les pepes de pedaç. Per fer una pepa, amb les amigues i germanes, agafaven una pedra o serradís i ja tenien el capet i, per als vestidets, visitaven la casa de les modistes per aconseguir un parell de retalls de roba. Diu que els Reis no li dugueren mai juguetes, sempre coses útils; un any va rebre una cadireta per seure, un altre, un paraigua i un altre, un tambor. El vespre de la Vetlla de Reis, dia 5 de gener, amb els germans, deixava dins la finestra una senalla amb garroves per als cavalls i diu que mai, mai els va sentir fer renou per entrar.

Quan havia de fer la primera Comunió, anava a la *Doctrina* els diumenges. Però totes les oracions les estudiava amb sor Celestina. Explica que no podia pujar al poble a no ser quan hi havia sermó per a les *Filles de la Puríssima*. Conta que la tia Joanaina Cañellas, *Burballa*, féu un sol vestit de Comunió per a la família; totes les germanes varen dur el mateix. La tela era ufanosa i estava bé; llavors el que es canviava eren les llargàries i els accessoris. Recorda que a ella li va fer una espècie de corona borda, tot depenia de l'enginy. A l'església, en acabar la celebració, li regalaren un *llaç* de pasta i una estampa.

Quan va tenir 14 anys, en acabar l'escola, va continuar fent feina a l'Alqueria. Son pare, la va assalariar, com a tots els altres fills i filles. Solia cobrar devers 3 pessetes a la setmana. Ella sovint ajudava el seu pare a preparar el *Setmanal* que eren les hores de treball de cadascú que s'havien de pagar. Com que era molt bona matemàtica i ho va fer molt temps, fins que el seu germà Rafel ho agafà. Diu que a la possessió mai s'acabaven les feines. Així ella, a més d'ajudar la mare a la cuina a fer menjar per a moltíssima de gent, també ajudava a escurar, rentar, planxar, fer dissabte, cosir i també a fer de teta als germans més petits. Tant li era esclovellar faves com triar lleties i altres llegums o formatjar. Conta que per formatjar, tota la preparació s'havia de fer el dia abans. Abocaven la llet munyida de les ovelles dins una alfàbia de fang envernissada. Hi afegien el *cuajo* que compraven en sobrets. Per remenar, utilitzaven una giradora grossa. L'endemà, amb la tova feta, agafaven un fogasser o formatgera i posaven les peces, el nombre de les quals depenia de la munyida, damunt d'una post. Se necessitava una temperatura especial, per això el lloc de la formatgera sempre era el

mateix. Seguidament les peces de formatge s'havien d'untar d'oli cada tres dies i cada dos dies s'havien de girar segons la humitat, perquè no tenien baròmetres. *Tot se feia a ull.* Per menjar el formatge se servia de darrerria i per trossos, mai no es treia la peça sencera. S'acompanyava

de pa, oli, sal i un plat d'olives.

Quant al pa, si el pastor era a la possessió, pastava ell; tenien el llevat de la pasterada tapat amb fulles de figa untades d'oli. Els durava per a vuit dies. Na Maria Ignàcia diu que sempre tenien llevat posat dins el pastador. Mentre el pastor feia el pa, ella i les germanes ajudaven sa mare a fer coques dolces i salades per a la família, per als missatges i demés. També havien de fer sonar la campana que avisava els treballadors per dinar i a les 14:00h per reprendre la tasca. Aquestes eren feines *de casa*. Però moltes vegades, na Maria Ignàcia havia d'anar a tenir esment del tall de collidores perquè son pare li enviava. Diu: - *Jo era un "busquero" i elles ja eren dones majors.* O també, a trenc d'alba, devers les 06:h del matí, anar a caçar tords la temporada de caça. Hi havia colls d'alba, de gran dia i d'horabaixa; per tant, es podia caçar 3 pics al dia. El germà Francisco sempre era el primer en sortir. Els majorals caçaven als colls dels senyors. A na Maria Ignàcia li encantava caçar tords perquè diu que això era la seva *gidriola*, *ens vestíem dels tords*. Els punts de venda eren Ca l'Espardenyer o també *de boca en boca*. A l'Alqueria d'Avall no en menjaven mai de tords, els caçaven per vendre i treure'n profit.

Llavors quedaven les feines de camp. El matí, mestre Guillem li deia a la seva dona les tasques que volia que els fills i filles fessin. Les feines *falagueres* eren per a les dones: cavar soques, arreglar l'hort, sembrar, fer les collites d'hort, eixermar oliveres... La feina *sobrada* la deixava per als homes: exsecallar, capolar -fer llenya-, cremar la llenya petita, batre, tragar, sembrar amb els parells, etc.

El dimarts era el dia de la somada, preparaven tots els productes recollits, tant del camp com de l'hort i els havien de dur a Ciutat, a la casa dels senyors. També ho feien amb la fruita de temporada, fins i tot amb les maduixes. Na Maria Ignàcia recorda un paneret que omplien quan n'era el temps.

La jornada de treball per als membres de la família del *Pagès* era *Jornada Oberta*, això vol dir que sempre havien d'estar disponibles. Si algun dia, na Maria Ignàcia i les germanes tenien una mica de temps, passaven gust de brodar. Però llavors, la mare, en veure que ja era un poc tard, deia: *-Tallau caps que ve ton pare*. Son pare no les volia trobar brodant.

Un dia a la setmana tenien una dona llogada, na Catalina de *La Màniga* i feia un jornal sencer només per adobar calcetins. De bunyolines recorda madò Aina Verdera, *Carrilla*, que era la *general* i les germanes Aina i Maria Batle, *Montserratades*.

De joveneta na Maria Ignàcia pujava a Bunyola només quan hi havia reunió de *les Filles de Maria* i sempre era en diumenge. Entre setmana pujava quan se sentia el corn del peixater per comprar peix.

De les festes de sant Mateu destaca el ball i les pageses. També li agradaven molt les avellaneres *quan duia un duro dins la butxaca*. Ella ha estat més cantadora que balladora; encara recorda perfectament la cançó de *la cucaracha*.

Durant la seva joventut va tenir molts de *novios*, en Guillem Mateu, de *ca mestre Isidre*, en Biel Castell, de *Ca en Pere Joan Moreno*, en Jaume Castell, de *l'Estany*. Conta que el capellà don Pep Pons va haver d'intervenir en alguna de les disputes que alguns d'ells tengueren per la seva causa. Rebia moltes cartes dels enamorats. També per Consell hi havia joves que la tenien ullada, en Joan *Felet*, en J. Parets de *les sabates*, en Toni de *Can Ribes*. Na Maria Ignàcia anava a Consell quan estava de torn per ajudar al seu germà Toni, que hi vivia treballant a la possessió de Son Puntiró i aleshores era fadrí.

Però ella conta que havia d'esperar de bon de veres que el Bon Jesús li enviés a qui vertaderament havia d'estimar. I així fou com un dia de passeig, anant amb les amigues a veure passar el tren, va conèixer al

seu home, Guillem Borràs Fiol, de *can Palou*, i el va saludar. Diu que quasi era a les fosques i al principi no sabia ben bé quina cara tenia. D'ell li va agradar tot. Llavors ella tenia 17 o 18 anys. Festejaren durant 4 anys. Ell baixava amb la bicicleta i es trobaven a *Can Penasso*. Ella no duia *carrabina* i era molt responsable.

Es casaren dia 6 d'octubre de 1948 a la capella de la Puríssima. El vestit de núvia li féu una modista de Ciutat. Ho celebraren a *Can Nadal*, l'actual *Economat*, brufant amb xocolata i ensaïmades. Seguidament anaren a fer-se la fotografia de nuvis amb el cotxe del senyor de l'Alqueria d'Avall. Seguiren cap a Lluç; d'allà anaren a Campanet perquè hi tenien un cosí; Després visitaren una cosina al Port de Manacor i finalment també anaren a Santa Ponça a casa d'una cosina de l'home.

L'any 1948 era un any de molta crisi econòmica; però, així i tot, els nuvis reberen de regal coberts de plata per poder posar taula, *coperos* i un adreç de cafè. També doblers. De casats vingueren a viure a la mateixa casa del carrer Major número 5 però dalt. Tengueren 7 fills: Margalida, Catalina (difunta), Maria Ignàcia, Jerònia, Guillem, Carme i Neus.

Tots dos treballaven a la botiga de queviures de la família d'en Guillem, de la qual passaren a ser propietaris quan la padrina va deixar de fer-hi feina. De bon matí anaven al *Mercapalma* a fer la compra i en arribar a Bunyola ella no descansava ni un moment ordenant, classificant i col·locant el material. Després, despatxava a la botiga, feia el dinar, tenia cura del fill i de les filles, etc.

I la família va anar creixent amb 14 néts i 12 renéts. Na Maria Ignàcia quedà vídua quan tenia 62 anys i el seu home 67. Havien llevat la botiga poc abans de jubilar-se en Guillem quan tenia 64 anys.

De viatges n'ha fet molts destacant el primer que féu a Itàlia l'any 1975, un any abans de passar el testimoni de la botiga a les filles. Ha viatjat a Jerusalem, València, França, Vall d'Aran, Alemanya, Suïssa i més que no recorda.

Ja de jubilada va anar a escola de memòria. Des de ben petita li agradava escriure el seu diari on marcava els esdeveniments quotidians tant

ordinaris com extraordinaris que succeïen. Això si, ho feia en castellà. Ha estat una molt bona lectora de premsa, llibres i revistes. També ha estat una excel·lent brodadora de punt de creueta i ha realitzat moltes peces de ganxet. *No sabia estar aturada.* És una excel·lent cuinera.

També de jubilada va seguir fent feines al camp, a la terra de can Nyavarro. Allà llaurava, cavava i feia tot el que s'esdevenia. Conta que tenia 82 anys i encara llaurava.

Actualment s'aixeca devers les 10:00h. Na Salit, la cuidadora l'ajuda, es renta, berena i segueix la missa per televisió. Després surten a la Plaça per distreure's i fer un talladet. Sempre té gent que vol parlar amb ella una estona. Dina a les 13:15h; llavors fa una becadeta, mira un poc la televisió i torna sortir a passejar. I rep visites tot el dia de familiars i amics. Sopar a les 20:30h i se'n va a dormir a les 22:00h i resa.

De tota la vida, na Maria Ignàcia sempre ha estat una comunicadora extraordinària explicant una recepta, compartint informació del poble i de la gent, recordant i revivint temps passats... És un pou de saviesa! És molt creient però no molt religiosa. Dóna gràcies a la vida perquè ha viscut en plenitud, ha tengut disgusts molt grossos però també moltes alegries que han superat les tristors. Estima amb deliri la família i, com que és una persona que està al dia amb les tecnologies, cada matí els envia un missatge de veu desitjant que tothom passi un bon dia i que siguin molt feliços.

Vol dir al poble de Bunyola que és un gran poble, que tenim de tot, que ella ha fet 100 anys i està molt bé perquè té força sobretot per xerrar i també per menjar. Vol dir a les dones que no facin tanta feina i se cuidin un poc elles mateixes, que no han pres pel 31.

Ho organitza:

Ho patrocinen:

Hi col·laboren:

Parròquia de Sant Mateu, Associació de Persones Majors, Xeremiers Grallalsac, Escola de Ball de Bunyola i Coral Polifònica.